

ĐỊNH HƯỚNG XÂY DỰNG, NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG ĐỘI NGŨ GIÁO VIÊN DẠY NGHỀ Ở VIỆT NAM

AN ORIENTATION TO BUILDING AND IMPROVING CAPACITY OF VOCATIONAL TEACHING STAFF IN VIETNAM

PGS.TS. Cao Văn Sâm,

Phó Tổng Cục Trưởng Tổng Cục Dạy Nghề

Trong những năm qua, nền kinh tế nước ta đã đạt tốc độ tăng trưởng cao, cơ cấu kinh tế có bước chuyển dịch mạnh mẽ. Các vùng kinh tế trọng điểm, các khu công nghiệp, khu chế xuất, các ngành kinh tế mũi nhọn ngày càng phát triển, đầu tư trong nước và quốc tế ngày càng tăng, kỹ thuật mới, công nghệ mới được đưa vào sản xuất ngày càng nhiều, đòi hỏi nguồn nhân lực có chất lượng đáp ứng về số lượng, hợp lý về cơ cấu ngành nghề và trình độ đào tạo.

Cùng với những tác động của nhiều chính sách và giải pháp kinh tế – xã hội; sự thay đổi cơ cấu kinh tế, cơ cấu cây trồng, vật nuôi làm cho nền kinh tế nước ta phát triển ngày càng năng động hơn. Trong bối cảnh đó đào tạo nghề cần có những đột phá mới, giảm thiểu tình trạng mất cân đối giữa cung và cầu của thị trường lao động. Đào tạo nghề không những cần tăng quy mô, đa dạng hoá các loại hình, mở rộng ngành nghề đào tạo mới nhằm đáp ứng nhu cầu chuyển dịch cơ cấu kinh tế, cơ cấu lao động mà còn đặc biệt quan tâm tới chất lượng đào tạo cho dù đào tạo ở loại hình nào.. Muốn làm được điều đó cần phát triển dạy nghề theo hướng tiêu chuẩn hoá, hiện đại hoá một cách toàn diện, đồng bộ từ mục tiêu, nội dung chương trình, phương pháp đào tạo, phương pháp đánh giá kết quả, đội ngũ giáo viên, cán bộ quản lý dạy nghề, cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy nghề ... trong đó quan trọng nhất vẫn là xây dựng, nâng cao chất lượng đội ngũ giáo viên dạy nghề đáp ứng yêu cầu dạy nghề theo định hướng của thị trường lao động.

Để xây dựng, nâng cao chất lượng đội ngũ giáo viên dạy nghề đáp ứng các mục tiêu nêu trên, theo chúng tôi cần thực hiện các định hướng và một số giải pháp sau đây:

- Xây dựng đội ngũ giáo viên dạy nghề có quy mô hợp lý, phù hợp với cơ cấu ngành nghề, nhất là đối với các nghề mới, các nghề tiếp cận trình độ của các nước trong khu vực và thế giới, bảo đảm chất lượng, có khả năng tiếp thu và ứng dụng khoa học, kỹ thuật, công nghệ mới. Chú trọng xây dựng đội ngũ giáo viên dạy nghề cốt cán, nhất là giáo viên dạy nghề trong các trường cao đẳng nghề, trung cấp nghề làm nòng cốt về hoạt động chuyên môn, nghiệp vụ ở các cơ sở dạy nghề;

- Về số lượng: Đáp ứng cơ bản nhu cầu về giáo viên dạy nghề cho các cơ sở dạy nghề cả về số lượng, cơ cấu ngành nghề và trình độ đào tạo.

- Về chất lượng: đạt chuẩn trình độ theo quy định của Luật Giáo dục, Luật Dạy nghề và chức danh yêu cầu, có khả năng dạy tích hợp.

Để đạt được các mục tiêu trên cần thực hiện đồng bộ hệ thống các giải pháp trong đó có một số giải pháp đột phá về chế độ chính sách, đào tạo và bồi dưỡng...

Một là, về chế độ, chính sách đối với giáo viên dạy nghề

- rà soát, bổ sung, hoàn thiện các quy định, chế độ, chính sách về bổ nhiệm, đãi ngộ, tuyển dụng, sử dụng, đào tạo, bồi dưỡng, kiểm tra, đánh giá đối với đội ngũ giáo viên dạy nghề cũng như các điều kiện đảm bảo việc thực hiện các chế độ, chính sách nhằm tạo động lực thu hút giáo viên dạy nghề toàn tâm, toàn ý phục vụ sự nghiệp đổi mới và phát triển dạy nghề.

- Xem xét cải cách chế độ tiền lương cho giáo viên dạy nghề theo hướng có tính đến đặc thù của nghề nghiệp, nhằm thu hút người có tài, có tâm huyết làm giáo viên dạy nghề.

Đồng thời cần đề cập tới cả chế độ ưu đãi đối với giáo viên dạy nghề miền xuôi lên công tác ở các cơ sở dạy nghề miền núi, vùng sâu, vùng xa, hải đảo, vùng đặc biệt khó khăn.

- Để sắp xếp giáo viên dạy nghề theo chức danh, cần sớm xây dựng và ban hành tiêu chuẩn các ngạch viên chức giáo viên dạy nghề. Tiêu chuẩn là cơ sở để bố trí, sắp xếp, sử dụng và thực hiện chính sách cho giáo viên dạy nghề tạo nên cơ cấu trình độ hợp lý.

- Có chính sách tuyển dụng đặc thù theo hướng cử tuyển giáo viên dạy nghề ở các vùng khó khăn, vùng sâu, vùng xa như Tây Bắc, Tây Nguyên và Duyên hải Nam Trung Bộ, Tây Nam Bộ.

- Có chính sách khuyến khích và thu hút nghệ nhân, lao động có trình độ chuyên môn, tay nghề cao, đã từng trực tiếp tham gia lao động, sản xuất có nguyện vọng làm giáo viên dạy nghề để tham gia dạy nghề tại các cơ sở dạy nghề, các lớp dạy nghề gắn với doanh nghiệp.

- Xây dựng chính sách đào tạo giáo viên dạy nghề liên thông như đào tạo giáo viên dạy nghề từ công nhân kỹ thuật, đào tạo giáo viên dạy nghề từ những người đã có trình độ chuyên môn kỹ thuật, có nguyện vọng trở thành giáo viên dạy nghề...

Hai là, nâng cao năng lực các cơ sở đào tạo, bồi dưỡng giáo viên dạy nghề

- Xây dựng và thực hiện quy hoạch mạng lưới các cơ sở đào tạo, bồi dưỡng giáo viên dạy nghề phù hợp với nhu cầu đào tạo, bồi dưỡng của từng vùng, miền; xây dựng đội ngũ giảng viên sư phạm đủ về số lượng, đồng bộ về cơ cấu, có phẩm chất, năng lực, có trình độ chuyên môn và nghiệp vụ, tăng tỷ lệ trình độ sau đại học cho đội ngũ giảng viên trong các cơ sở đào tạo giáo viên dạy nghề;

- Mở rộng ngành nghề đào tạo, đặc biệt tập trung vào đào tạo giáo viên các ngành, nghề đang cần phát triển, như xây dựng, khai thác mỏ, công nghệ thông tin, chế biến nông, lâm, hải sản.

- Nâng cao năng lực các khoa sư phạm dạy nghề ở một số trường cao đẳng nghề trọng điểm; đào tạo, bồi dưỡng kỹ năng nghề, nghiệp vụ sư phạm dạy nghề... cho giáo viên dạy nghề.

- Đa dạng hóa phương thức đào tạo giáo viên dạy nghề; ngoài việc đào tạo chính quy, theo chuẩn như hiện nay, các trường sư phạm kỹ thuật cần tổ chức đào tạo liên thông cho giáo viên dạy nghề từ trình độ thấp lên trình độ cao hơn; đào tạo, bồi dưỡng đạt chuẩn hội nhập khu vực và quốc tế.

- Huy động, khuyến khích các doanh nghiệp, các cơ sở sản xuất, kinh doanh, dịch vụ tham gia đào tạo, bồi dưỡng kỹ năng nghề cho giáo viên dạy nghề bằng nhiều hình thức thích hợp: tiếp nhận giáo viên dạy nghề đến doanh nghiệp để rèn luyện kỹ năng nghề; chia sẻ kỹ thuật, công nghệ mới....

- Cải tiến hoạt động thực tập nghiệp vụ sư phạm dạy nghề. Xây dựng cơ chế phối hợp chặt chẽ giữa các cơ sở đào tạo, bồi dưỡng giáo viên dạy nghề với các cơ sở dạy nghề trong quá trình đào tạo giáo viên.

- Các cơ sở đào tạo, bồi dưỡng giáo viên dạy nghề ngoài việc thực hiện tốt công tác chuyên môn như phát triển chương trình, đào tạo, bồi dưỡng, nghiên cứu khoa học (nhất là khoa học về sư phạm dạy nghề), đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ giáo viên dạy nghề cho các cơ sở dạy nghề (nhất là chuẩn hoá đội ngũ giáo viên dạy nghề tại các trường cao đẳng nghề) cần chú trọng nâng cao năng lực, ưu tiên thích đáng cho giảng viên được đi đào tạo, bồi dưỡng trong và ngoài nước theo các dự án đào tạo sau đại học.

Ba là, đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp đào tạo, bồi dưỡng giáo viên dạy nghề theo hướng hiện đại và phù hợp với thực tiễn Việt Nam

Căn cứ quy định chuẩn giáo viên, giảng viên dạy nghề ban hành tại Thông tư số 30/2010/TT-BLĐTBXH ngày 29/09/2010 của Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội để xây dựng, phát triển chương trình đào tạo, bồi

dưỡng giáo viên dạy nghề đạt chuẩn về phẩm chất chính trị, đạo đức nghề nghiệp, lối sống; kiến thức chuyên môn; kỹ năng nghề; năng lực sư phạm dạy nghề; năng lực phát triển nghề nghiệp, nghiên cứu khoa học.

- Hoàn thiện Chương trình đào tạo nghiệp vụ sư phạm dạy nghề theo hướng liên thông, tăng thời lượng thực hành kỹ năng giảng dạy theo nghề. Chương trình đào tạo sư phạm dạy nghề được cấu trúc theo mô-đun với nội dung và thời gian đào tạo phù hợp với cấp trình độ đào tạo của mỗi loại giáo viên dạy nghề để áp dụng linh hoạt cho các đối tượng tuyển giáo viên khác nhau.

- Đổi mới phương pháp dạy và học theo hướng phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học; tăng cường thực hành, thực tập; kết hợp chặt chẽ giữa đào tạo, nghiên cứu khoa học và hoạt động sản xuất; ứng dụng mạnh mẽ công nghệ thông tin trong các hoạt động đào tạo, bồi dưỡng giáo viên dạy nghề.

- Xây dựng các chương trình bồi dưỡng thường xuyên về kiến thức chuyên môn, những tiến bộ khoa học, công nghệ mới; phương pháp giảng dạy, phương pháp xây dựng chương trình và sử dụng phương tiện dạy học mới.

- Gắn đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp đào tạo với việc đổi mới công tác kiểm tra, đánh giá, góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả đào tạo, bồi dưỡng.

Bốn là, đổi mới công tác quản lý, đào tạo và bồi dưỡng giáo viên dạy nghề

- Tiến hành rà soát, sắp xếp lại đội ngũ giáo viên dạy nghề để có kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng đảm bảo đủ về số lượng, đồng bộ về cơ cấu ngành nghề đào tạo.

- Hoàn thiện cơ chế quản lý theo hướng tăng cường kỷ luật, kỷ cương trong công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ giáo viên dạy nghề nhằm nâng cao tinh thần trách nhiệm và đạo đức nghề nghiệp của giáo viên dạy nghề.

- Phân công, phân cấp trách nhiệm, quyền hạn từ cơ sở dạy nghề đến cơ quan quản lý

các cấp.

- Tiếp tục xây dựng và hoàn thiện hệ thống văn bản quy phạm pháp luật về xây dựng, quản lý đội ngũ giáo viên dạy nghề. Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý đội ngũ giáo viên dạy nghề thông qua hệ thống cơ sở dữ liệu chung.

- Tăng cường thanh tra, kiểm tra công tác đào tạo, bồi dưỡng và sử dụng đội ngũ giáo viên dạy nghề, nhất là thanh tra, kiểm tra công tác chuyên môn và quản lý chất lượng đào tạo, bồi dưỡng.

- Tăng cường công tác dự báo, đổi mới công tác xây dựng quy hoạch, kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng, kiện toàn đội ngũ giáo viên dạy nghề.

Năm là, tăng cường hợp tác quốc tế trong việc phát triển đội ngũ giáo viên dạy nghề

- Mở rộng quan hệ hợp tác với một số nước có lĩnh vực dạy nghề phát triển thông qua các hoạt động như hội nghị, hội thảo quốc tế, tham quan, khảo sát...

- Tăng cường trao đổi, học tập kinh nghiệm về đào tạo giáo viên dạy nghề; tiến hành lựa chọn và thí điểm áp dụng các mô hình và chương trình đào tạo giáo viên dạy nghề tiên tiến.

Sáu là, tăng cường nguồn lực phát triển đội ngũ giáo viên dạy nghề

- Nhà nước giữ vai trò chủ đạo trong việc đảm bảo nguồn lực phát triển đội ngũ giáo viên dạy nghề.

- Các dự án về dạy nghề phải dành một tỷ lệ kinh phí nhất định để thực hiện đào tạo, bồi dưỡng giáo viên dạy nghề, nhất là tổ chức cho giáo viên dạy nghề đi rèn luyện kỹ năng, phương pháp giảng dạy ở các nước tiên tiến, có dạy nghề phát triển.

Bảy là, tăng cường công tác tuyên truyền, nâng cao nhận thức về đội ngũ giáo viên dạy nghề

- Nâng cao nhận thức, đổi mới tư duy của các cấp, các ngành, của toàn xã hội về vai trò

của đội ngũ giáo viên dạy nghề đối với việc nâng cao chất lượng nguồn nhân lực kỹ thuật sản xuất trực tiếp, đồng thời để thu hút những người có đủ năng lực tham gia các khoá đào tạo, bồi dưỡng trở thành giáo viên dạy nghề..

- Quán triệt sâu sắc về ý nghĩa to lớn và tầm quan trọng của đội ngũ giáo viên dạy nghề trong việc đổi mới và phát triển dạy nghề, góp phần thực hiện thành công sự nghiệp công nghiệp hoá - hiện đại hoá đất nước.